

Obsah:	1
Plánované akce	2
Editorial	2
Společenská kronika	
Jubilanti 2016	3
Poděkování (2)	4
K inspiraci (aj poučení)	
Vzpomínky na KPLU – III.	5
O Slováčku	8
Žitkovské bohyně	9
Ze Slováckých pověstí – X.	19
Folklorní (i jiné) akce	
Vánoční vystoupení v Heršpicích	20
Píseň jsem šířil nejraději	21
Vánoce, vánoce přicházejí	23
Moravo, Moravo...	25
13.ročník Koštu pálenek	26
Prezentace knihy Libora Jana	29
Bylo, nebylo...	30
Slováckovské novinky	33
Fotoreportáž z akcí	35
Receptář	
Polévkové zavářky z Hluku	39

*

Plánované akce

Besedy u cimbálu:

Plán besed v roce 2016:

21. 9., 19. 10., 16. 11., 7. 12., 21. 12.

Pozor – od září budou besedy na nové adrese: Klub MK, Vlhká 21 (areál bývalé Mosilany, tramvaj a trolejbus stanice Vlhká), k dispozici je šatna a bufet.

Další akce:

- vystoupení MS při výročí odhalení památníku Cyrila a Metoděje ve Světlé 19.6.
- účast krúžku na MFF Brno 2016 dne 26. - 27.8 2016

Další akce zatím nejsou známy- sledujte web (www.kruzek.cz) či nástěnku (Joštova 7 – naproti Ústavnímu soudu).

*

Editorial

Vážení a milí krúžkaři i další příznivci folkloru, toto červnové číslo ani už nenazývám odložené, protože se zdá, že půlroční frekvence edicí se stává pravidlem (než se sejde dostatečný materiál ke zpracování). Díky tedy aspoň tak za něj!

Obehranou (ale stále nereflektovanou) písničkou se stává i moje prosba, abyste písemné příspěvky posílali na mou adresu, zatímco fotky na adresu Mirka D., dále prosba, abyste ve svém příspěvku akce vždy datovali – moje detektivní práce jinak stojí hodně úsilí, času, ba i financí (SMSky různými směry). Potěšilo by mě také, kdybych nemusela příspěvky pracně přepisovat ze strojopisné podoby do digitální. A čím méně své výtvary graficky pojednáte, tím více práce nám pak ušetříte...

Osobně mě mrzí, že se nemůžeme do dalšího čísla těšit na žádnou reportáž ze společného zájezdu na nějaký mezinárodní festival, jak bývalo kdysi zvykem, ale třeba i to se ještě v dobré obrátí...

Tak si před prázdninami počtete (na web se Krůžkozor – záměrně- umísťuje až s nejméně měsíčním odstupem) - a přeji Vám všem i Vaším milým krásné léto bez přírodních, společenských i zdravotních pohrom, s řadou zážitků - také z folklorního soudku!
Za redakci

Jiřina Lacinová

Společenská kronika

Jubilanti – 1. – 12. / 2016

<i>měsíc</i>				<i>věk</i>
únor	Jaromír	Novotný		80
	Vlasta	Chmelařová		90
březen	Luděk	Pecho	Ing.	60
	Vladimír	Kubica		70
květen	Helena	Beránková	PhDr.	60
	Rudolf	Musil DrSc.	Prof. RNDr.	90
září	František	Kašník CSc.	ing.	85
listopad	Stanislav	Rambousek		75
prosinec	Zdeněk	Smělík	ing.	80
	Josef	Svoboda		75
	Eva	Klímová		75

Blahopřejeme!

Poděkování

Poděkování dárcům do tomboly

Chtěla bych touto cestou poděkovat všem, kteří věnovali ceny do Slováckého štěstíčka na letošní 66. Slovácký ples a přispěli tak k celkovému, a to nejen finančnímu, úspěchu celého večera.

Jmenovitě to byli: Eva Bischofová, Adam Blahák, Marian Breš, Ladislav Bulíček, Eliška Cicálková, Jan Coufal, manželé D'Ambrosovi, Veronika Divišová, Jakub Dohnal, Josef Dokoupil, manželé Dostálovi, manželé Emmerovi, Zdeněk Fajbus, Martin Ficker, Štěpán Foral, Anna Formánková, Miroslav Hebron, Jaroslav Homola, Jana Hůsková, Marie Charuzová, Libor Jan, Zdeněk Janáček, Alena Janíková, Yvona Janošíková, manželé Jelínkovi, Eva Kolaříková, Jana Komaňová, Roman Krejčí, Zdena Kristová, Eliška a Jirka Kroulíkovi, manželé Kubínovi, Josef Kučera, Vladimír Kučera, Jiřina Lacinová, Josef Linhart, Marcela Linhartová, Jiří Macháček, Romana Michalicová, Marta Ningerová, Romana Ningerová, Tadeáš Pavlík, Bohunka Pavlíková, Pavla Pazourková, Pavla Podzimná, Bára Pohanková, Josef Pokorný, p. Pospíchalová, Eva Rampulová, Žeňa Rosenbergová, Jana Rosí, manželé Ryšaví, Jiří Saul, Miroslav Stanislav, Josef Sýkora, manželé Škvařilovi, Blažena Šmídová, manželé Štempelovi, Iveta Tauchmanová, Matěj Tesař, Jan Tolar, Jan Třetina, Jaroslav Ungerman, Alois Vala, Rostislav Viktorin, manželé Vylamovi, Miroslav Vymazal, BVV, Galerie Skleněnka, Nakladatelství Albert Boskovice, Vinařství Bukovský a Slovácký krúžek v Brně.

Dále bych chtěla poděkovat chase, která připravila losy a na plese se pak s ochotou pustila do jejich prodeje. Děkuji také Ivetě Tauchmanové za celkovou organizaci a Zuzaně Škvařilové za pečlivé shromažďování cen a jejich odvoz. Zvláštní poděkování tradičně patří Romanu Krejčímu a Zdeňku Fajbusovi za naaranžování cen a Romanovi a Janě Kubínové za rozdělování všech 231 cen mezi šťastné výherce.

Prosím všechny budoucí výherce pro příští rok, aby respektovali to, že výdej cen bude časově omezen, a aby si své výhry vyzvedli co nejdříve.

Lucie Ryšavá

Selská 66, 622 00 Brno-Maloměřice, Obřany • www.safranbrno.wz.cz

Folklorní soubor

Slovácký krúžek Brno

v.stepanek@interier.com

V Brně 14.2.2016

Věc: FAŠANK BRNO 2016

Vážení přátelé,
chtěl bych všem členům souboru, kteří se aktivně zúčastnili letošního fašanku poděkovat za výbornou zábavu, kterou jste nám všem a hlavně přihlížejícím divákům svým účinkováním připravili. Zvláště originální přístup obou skupin vždy připraví jak organizátorům, tak divákům nezapomenutelné zážitky.

Moc vám, za pořadatele a za sebe děkuji.

S pozdravem

Ing. Ladislav Urbančík
starosta Slovákého
souboru Šafrán Brno

*

K inspiraci (aj poučení)

Vzpomínky na KPLU –III.

Jan Třetina

Samozřejmě, byl-li jsem mimo Brno, jsem se všech besed nezúčastnil. Z r. 1984 mám poznámky jen z vystoupení souboru PODLUŽAN z Břeclavi s vedoucím a primášem T. Jánošem. Při oplácení návštěvy Hradišťanu českým souborem písní a tanců Škody Plzeň se jej podařilo získat i pro klubový večer KPLU. Soubor

s repertoárem z jižních a západních Čech byl častým hostem rozhlasu, televize, Supraphonu a Pantonu.

Dalším vystupujícím souborem byl ROZMARÝN z Uh. Brodu – Újezdce s cimbálovou muzikou ŠABLA s vedoucím J. Kořínkem a primášem Š. Škubalem. Podruhé v klubu vystoupila cimbálová muzika J. Čecha s primášem J. Rajmicem a taneční skupinou s vedoucím J. Maděříčem.

Konečně se představil i brněnský Slovácký krúžek se všemi skupinami. Pěvecké vedli Justina Konečná a Antonín Bartošík, taneční skupinu ing. Zdeněk Fajbus s doprovodem cimbálové muziky s primášem Janem Beránkem, která často doplňovala druhé volné části besed. Předvánoční povídání a zpívání uváděla PhDr. Adamcová ze Strážnice a účinkoval soubor RADOŠOV z Veselí n. Mor.

Bohatá byla činnost klubu v r. 1985. Prvním vystupujícím byl soubor DANAJ z ÚLU ze Strážnice s jeho ředitelem Dr. J. Součkem a primášem ing. M. Miltákem. Folklor z brněnského okolí a části Horácka představil soubor RÁKOSNÍK z Omic s vedoucími M. Kalábovou a M. Horkým a vedoucím muziky Z. Nečasem. S valašským folklorem se uvedl soubor MEZŘÍČAN z Valašského Meziříčí s vedoucím muziky M. Zemanem a uměleckou vedoucí M. Slavíkovou. Součástí besedy byly výstavy řezbářských prací manželů Slavíkových a perníků manželů Kramerových.

Návratem na Slovácko bylo vystoupení souboru KONOPA z Ratiškovíc s cimbálovou muzikou J. Varmuži a ženským sborem PŘÍKOPKY s folklorem z jižního Kyjovska. Sezona byla ukončena besedou na lodi s CM J. Rampáčka. Podzimní besedy zahájila JASÉNKA, soubor s valašskými písněmi a tanci se sólisty, primášem Z. Kašparem, S. Tomancem, P. Ptáčkem, L. Dujsíkovou a R. Dětskou. Opět byla doplňkem výstava perníků a dalších lidových výrobků. Říjnová beseda byla věnována jubilentovi a zakladateli KPLU J. Juráškoví. Vystupujícími byli BROLN, JAVORNÍK a muzika E. Horvátha se sólisty. Rok byl ukončen se souborem ŽEROTÍN ze Strážnice a vánoční besedou se souborem OLŠAVA.

Ročník 1986 byl zahájen besedou s hanáckými písněmi a tanci s prostějovským MÁNESEM. Uvedl rekonstrukční tance podle hudebních záznamů z 18. století. Vedoucím byl ing. M. Chytil a ve-

doucím muziky J. Šebestík. Velmi zdařilá byla beseda s hornáckými cimbálovými muzikami M. Hrbáče a primášem J. Miškeříkem a muzikou VELIČKY s primášem J. Mičkou.

Folklor z podjavorinského kraje uvedla Z. Jelínková. Reprezentoval jej soubor JAVORINKA z Lubiny- Miškech Dedinky s vedoucím V. Harušťákem a primášem Ištókem.

Bohatý byl program při vystoupení souboru DANAJ s taneční skupinou a CM Slávka Volavého a sólisty M. Sochorovou, J. Gajdou, Martinem a J. Gajdou ml., P. Múčkou a J. Mrenkou. Vedoucím a primášem muziky byl M. Slováček. V další besedě uvedli z Brněnska lidové písně a tance BRNĚNŠTÍ GAJDOŠI s primášem M. Melounem a sólisty E. Gazárkovou a V. Kolaříkem.

Podzimní večery zahájil slovácký soubor z Kyjova s doprovodem CM, tentokrát již J. Petřů ml. a s primášem P. Petřů. Další večer byl se souborem KŘENOVÁK s folklorem z okolí Křenovic, Slavkovska a Ždánicka se sólisty R. A L. Mazálkovými. Vedoucími byly E. Doležalová, A. Přetáková a R. Spáčilová. K zábavě hrála CM MALÁ JASÉNKA s primášem V. Křížem a sólisty Z. Šulákovou, J. Hlubíkem a P. Zadražilem. Znovu do podjavorinského kraje a na myjavské Kopanice nás uvedl soubor KOPANIČIAR z Myjavy s vedoucími Š. Vachulou a primášem Š. Bunčiakem.

Vánoční besedu uváděl Ota Prát, a o vánočních zvycích pořadu Vánoce na Podluží vyprávěl Jan Kružík. Vystupující byli sólisté Slováckého krúžku v Tvrdomicích J. Severin, J. Rampáček, verbíř R. Tuček s doprovodem CM DÚBRAVA při JZD Lanžhot s primášem ing. K. Polsterem.

Pořady v r.1987 zahájila TANEČNICA, soubor Valašského krúžku v Brně s vedoucí J. Pokorovou a primášem J. Valazzou. Již podruhé byl v klubu soubor LÚČKA ze Svatobořic- Místřina s vedoucími Dr. F. Synkem, M. Uříčářem a primášem ing. J. Slaměnou.

Podzimní sezonu zahájil soubor BŘECLAVAN s primášem MUDr. J. Kobzíkem. Folklor kraje hanáckých Slováků představil Národopisný soubor Klobouky s vedoucím S. Pilátem a CM LITAVA s primášem ing. J. Donné. Z valašsko-slovensko-

slováckého pomezí zpracoval a předvedl folklor soubor SVĚTLOVAN z Bojkovic s vedoucími J. Jurigou, J. Uherkovou a CM J. Pavlíka s primášem ing. J. Špířem. Vánoční beseda se konala se souborem POLAJKA z Valašského muzea v přírodě. Vedoucím byl národopisec Dr. V. Štika a primášem A. Baklík.

O Slováčku

Bohunka Pavlíková

V loňském roce oslavil náš Slováček 40. výročí založení. Po celou dobu svého trvání se zúčastňoval různých folklórních přehlídek a vystoupení a umíšťoval se vždy na předních místech. Jeho odhodnání vypomáhají i v jiných souborech.

Vracím se do 23. listopadu 2015, kdy měl Slováček slavnostní vystoupení ke svému výročí. Vtipným způsobem, jehož autorem a režisérem byl Jiří Skála, náš bývalý stárek, nás tento pořad provedl všemi regiony Slovácka. Z tohoto vystoupení mám nezapomenutelné zážitky.

Slováček vedla 40 roků Pavla D'Ambrosová, před jejíž prací se hluboce skláním. Tuto skutečně náročnou práci by ovšem nemohla uskutečňovat bez dobrého zázemí v rodině, takže má úcta i obdiv patří i všem členům její rodiny. Dokázala získat řadu spolupracovníků a spolupracovnic, z nichž někteří jsou bývalí stárci nebo stárky. V současné době chodí do Slováčku přibližně 100 dětí. Jsou rozděleny podle věku do 5 skupin:

- Slováček přípravka vedoucí Anna Procházková, Eliška Kroulíková, Martina Tronečková
- Slováček I. A vedoucí Pavla D'Ambrosová, Markéta Kalábová
- Slováček I. B vedoucí Pavla Procházková, Ludmila Mažánková
- Slováček II. vedoucí Pavla D'Ambrosová, Pavla Procházková
- Slováček III. vedoucí Jitka Martinková, Jiří Skála

K těchto skupinám patří i

- Muzika Slováčku vedoucí Kateřina Fridrichovská, Ivo Peterka
- Muzička Slováčku vedoucí Kateřina Fridrichovská.

Všem vedoucím patří náš veliký dík a uznání, neboť jsou to oni, kdo vychovávají budoucí nositele tradic a obětují pro tuto práci svůj volný čas. Dík a uznání patří samozřejmě i jejich rodinám.

V loňském roce předala Pavla D'Ambrosová organizační vedení celého Slováčku Jitce Martinkové. Manželé Martinkovi se už 5 let předtím podíleli na práci pro Krůžek ve funkci stárka a stárka.

Věřím, že ti nejstarší dorůstající Slováčci, popř. i se svými rodiči, navštěvují besedy u cimbálu. Rádi bychom si poslechli i Muziku Slováčku, zvláště když se tak dobře předvedla jak na slavnostním vystoupení, tak i na vystoupení v Etnografickém muzeu a na Mezinárodním folklórním festivalu. Zúčastnit se besedy u cimbálu je vždy radost a potěšení.

Přeji Slováčku do dalších let hodně radosti a vedoucím kromě radosti také velkou míru trpělivosti. Ať se vám daří!

Praktikování homeopatické a kontaktní magie v magickém rituálu žítkovských bohyní

PhDr. Dagmar Dobšovičová Pintířová
Ústav evropské etnologie, FF MU, Brno

Kdo to byly *žítkovské* bohyně, jaký druh magie praktikovaly a kam až sahá jejich historie? Byly to především vědmy, které na základě předávané tradice z matky na dceru léčily lidské tělo i duši. Název napovídá, že jejich lokalitou byla obec Žitková na hřebenu Bílých Karpat, který rozděluje slovenskou část od moravské. Nejstarší písemný záznam pochází od pátera Kulicha z roku 1752. Bohyně žily na samotách roztroušených po hřebenech hor, mnou poslední sledované zástupkyně tohoto „řemesla“ pak obě na území zvaném Žitková – Černé.1)

Magické obřady dvou posledních žijících bohyní na Žitkové – Kateřiny Hodulíkové zvané Rozmanitové a Irmy Gabrhelové zvané Chupaté, jsem studovala během tří let metodou zúčastněného pozorování (tedy v roli jejich klientky) v letech 1990–1992, poslední výzkumná návštěva se uskutečnila v prosinci roku 1995. Je možné konstatovat, že z dnešního pohledu šlo o unikátní výzkum, jelikož tato podoba magie praktikovaná mnou sledovanými žítkovskými

bohyněmi se v jejich přirozeném prostředí de facto uzavřela. Starší bohyně zemřela navíc měsíc po mé poslední návštěvě ve věku takřka 92 let.

Žitkovské vědmy byly regionální odnoží podobných léčitelek a vědem (nikoli čarodějnic), které fungovaly jako prostřednice mezi lidmi a Bohem. Italský badatel Raoul Manselli uvádí ve své práci o magii, že „*Panna Marie, později matka Kristova, stojí v roli nepřítelkyně démonů, uzdravitelky Světa a její mateřství bylo dalším symbolem spojení nebe a země, které znamenalo pomoc pro každou ženu.* V širším kontextu kolektivní mentality lze jako pomocnice Madony v lidové magii vidět právě „bohyně“, jež uzdravují a působí reálně tady na zemi. Církev samotná, ať ve středověku či v dnešní době, roli bohyní jako prostřednic mezi Bohem a lidmi samozřejmě nikdy neuznávala, neboť v magických praktikách bohyní je mnohé z principu pro církev neakceptovatelné

Žitkovské bohyně byly specifické především v tom, že byly regionálně ukotveny na relativně malém území kolem obce Žitková, ale jejich vřhly byl mnohem širší, i když většina klientely pocházela z přilehlé oblasti slovenských Bílých Karpat. Také jejich označení bohyně bylo neobvyklé. Bylo to především proto, že ve svých invokačních zařikávacích formulích vyzývaly Boha, Pannu Marii a svaté anděly a tím demonstrovaly svou pozitivní roli v magickém obřadu. Jedna žena pocházející z Bojkovic je popsala takto: *Byly to takové hodné paní, které pomáhaly lidem a ti se k nim rádi vraceli.*

Magie praktikovaná bohyněmi splňuje standardní náležitosti úplného magického obřadu, který obsahuje čtyři následující složky:

1. **Předmět**, který magicky působí nebo je v aktu používán ke zprostředkování magického účinku:

- čítaná voda,
- včelí vosk,
- rozžhavené uhlíky,
- osobní předměty klientů ,
- srst od uřknuté krávy, králíků a jiných domácích zvířat.

2. **Verbální složka**, zaklínadlo adresované nadpřirozené síle a prosba:

- zaříkávání bohyně,
- různé formule, které mají klienti odříkávat doma.

3. **Ritus**, obřad (dlouhý, opakovaný, krátký):

- překřížování nádoby s *čítanú vodú*,
- slévání vosku,
- vhazování žhavých uhlíků do vody,
- pokropení předmětů či celých místností *čítanú vodú*.

4. **Osoba**, která magický obřad provádí:

- bohyně,
- v případě uřknutí domácího zvířete či nepřítomnosti člověka s potížemi vykonává obřad dle návodu bohyně instruovaná osoba sama.

Bohyně Kateřina Hodulíková - přikládá do kamen, na plotně je hrnek s voskem

Pro pochopení povahy magického obřadu vykonávaného bohyněmi je třeba podrobit rozboru zejména zaříkávání a ritus jako celek. Oba tyto fenomény obsahují jednotlivě projevy tzv. sympatetické magie, kde působí zákon vnitřního souladu; dále rozlišujeme dva druhy magie – na základě principu doteku – magie kontaktní, a na základě principu podobnosti – magie homeopatická.

Jednotlivá zaříkávání je tematicky možné rozdělit do několika okruhů, a to vždy dle povahy účelu, ke kterému měly sloužit: milostná, ochranná proti uřknutí, léčebná apod. Dále je potřeba podrobit rozboru jednotlivý obsah zaříkávání, kde díky jeho segmentaci získáme formule invokační obracející se k Panně Marii, andělům a svatým, které jsou součástí všech druhů zaříkávání, a dále specifické formule, jež druhově rozlišují účel magického obřadu.

Právě v nich lze vysledovat povahu nejčastěji magie homeopatické: v zaříkáváním *tvůrčí síla rytmu zvedá slovo na hřbetě hudební vlny a rytmické slovo se zaměřuje jako střela letící přímo na cíl.*

Příkladem asociace na základě podobnosti vyřknuté v magické formuli, která má mít dopad v reálném životě, může být např. tato část zařikávání určená pro léčení fyzických neduhů, kde domnělý škůdce má ztvrdnout jako kámen:

Kdo je tejto Aničce na príčině, na jej zdravje, na jej čažkoscjách, bolescjách, němocjách, či je to z rodziny, z cudzoviny, od východu, od západu, hneď nech sa týto nepřáteljá aj nepřátelky pobjerajú od tejto Dášenky, do hodiny, do minuty, ve všem čeku, nech ojedjú v hodněm veku.

Amen, amen, nech zdrevenějú, zkamenějú, zcepenějú jako tento čierny tvrdý kameň.

Amen, amen, nech zdrevenějú jej nepřátelky aj nepřáteljá.

Pravidlo principu podobnosti je vysloveno i v další formuli zařikávání, kde se mají neduhy rozplynout stejně jako pára z úst:

Jako sa moja para z mojích úst rozchodzí, aby sa tvoje trápenosci, čažkosci, svízelosci též tak rozchodzily, aby ti nigdá něškodzily.

Archetypická je též představa, že se nemoci a trápení mohou zadávat – přenášet na různá místa. V zařikávaních mnou sledovaných bohyní je toto odkazování vyřknuto ve formuli, která je standardní a vyskytuje se ve všech zařikávaních:

Já to zadávám na čierné pusté hory, tam vy trápenosci, čažkosci uhybujce, ustupujce, vy sa z tej Aničky ubjérajce, vy v něj němáce moci, ani ve dně, ani v noci.

Dalšími projevy homeopatické magie v zařikávaních bohyní jsou ty, kde vyslovené formule formou imperativu mají na základě vnitřního souladu způsobit stejný účinek v reálném životě jedince a zacílit na konkrétní situaci, kterou bohyně řeší v rámci magického obřadu. Obecně je třeba připomenout, že v magii hraje mluvené slovo, nejlépe veršované a pronesené rytmickým způsobem, hlavní roli. Věřící se, že v rámci magického rituálu jsou to právě slova, která mají rozhodující účinek, neboť veškeré věci a objekty dle magického myšlení obsahují v sobě životní sílu a zařikávání má moc tuto životní sílu vyvolat a ovlivnit tak aktivně chod událostí v běžném životě člověka neovladatelných. Příkladem mohou být formule milostného zařikávání:

Aby za tú Aničku išli pýtači a namlúvači a zavdávači a výskočníci, troječníci, tanečníci, hudci, hráči, aj tý najmenší chlapci, aj ten odsúdenec posúdený.

Já keď za horami, aby sa prerúbal, za vodú preplúval, za skalú prelámal,

aby indze chvílky nemá, len gdě tá Anička ostává!

Aby za tú Aničku išol ten Jano, aby ponáhlal, pospiéchal, aby indze chvílky nemá, ani v mestě, ani v cestě, ani na tém psjém kočjém mjěsce, len gdě tá Anička ostává!

Aby bola najpeknějšja, najvzácnějšja, u penjaze obložená, v srdci položená, z mysle něspuscená.

Dále je zde příklad zařikávání, které má z těla vyhnat všechny nemoci a neduhy, tzv. vědy:

Ven vred daný, ven vred tajný, sacený, tracený, krucený, lámáný, zejedený, zapitý, zaspaný, zalakaný, trojí dzevjacery, z tvojého menečka, z tvojého celečka, z tvojích údeček, z tvojích staveček, z tvojěj červeněj krvi, sladkého mjasa odstúpené, ac ci není přeškodzené! 2)

Posledním příkladem imperativu je zařikávání proti uřknutí, které je součástí zvláštního ritu, určeného pouze pro případ, kdy bohyně určila příčinu problémů klienta právě jeho uřknutím:

Tretíkrát, tridzevjaci úroku, tridzevjaci vředu, tridzevjaci laku, z tvojého menečka, z tvojého celečka, z tvojích údeček, z tvojích staveček, z tvojěj červeněj krvi, sladkého mjasa odstup! Do hlavičky ti to vešlo, nožičkami ti to vídě, z tvojích údov, z tvojích stavov, nikdy škodzic něbudze! Prestaňce trápenosci trápenja, prestaňce podruhá, prestaňce po trecjá, od Božjého Skúpenja, do Krista Pána narodzenja.

Výše uvedené příklady homeopatické magie v rámci zařikávání jsou jednou ze složek sympatické magie definované antropologem Jamesem Frazerem.

Druhou složkou je magie kontaktní, která se málokdy praktikuje samostatně, většinou je součástí ritu společně s magií homeopatickou. Kontaktní magie předpokládá, že předměty, které jsou ve styku s člověkem s ním zůstávají i poté, co byly odloučeny (kus oděvu, šátek, kapesník, vlasy, nehty, chlupy zvířete, kosti apod.), a díky

tomu, pokud jsou účastny magického rituálu, je možné jejich majiteli pomoci, a nebo mu naopak uškodit. Z této myšlenky dále plyne ochrana proti nežádoucímu zneužití v podobě skrývání částí těla, které byly odděleny (vlasy, nehty), aby nemohly být použity černou magií proti jejich majiteli.

Na základě mých pozorování bohyně tyto předměty často vyžadovaly při léčení na dálku, a to buď při léčení člověka nebo zvířete. V případě, kdy jsem chtěla vyřešit na dálku problém člena mé rodiny s nemocným žaludkem, mnou přinesený kapesník nemocné osoby posloužil jako předmět, nad kterým se odehrával celý magický rituál. Také nad předměty, které jsem nosila já a zúčastněný partner (šátek a šála), byl prováděn rituál s *čítanú vodú* 3), který měl odstranit

urknutí od zlého muže. Po pokropení šály a šátku *čítanú vodú* jsem si měla jimi po tři rána umýt celou tvář, tři dny pak nosit pokropené věci stále při sobě. Dále jsem nesměla žádné naše věci nikomu půjčovat, aby mne a partnera nemohl

Bohyně Irma Gabrhelová otvírá dveře klientům

nikdo urknout. Z uvedeného nařízení vyplývá, že na základě principu kontaktní magie měla být do předmětu, který byl zahrnut do rituálu spolu se zařikáváním a *čítanú vodú*, vložena ochranná moc, ta měla působit i v domácím prostředí a na základě další vykonávané praktiky zajistit zdar očisty domu.

Čítanú vodú jsem měla bohyní nařízeno vykropit svůj pokoj a cestu, po které chodí za mnou zlý muž, a přitom zároveň odříkávat tuto formuli: *Zlé ode mňa, dobré ke mně, Matičko Božjá pomáhaj ně!*

Následující příklad popisuje praktiku léčení uřknuté krávy, která pak málo dojí. Je však důležité přinést bohyni i její srst, kterou jsem tehdy u sebe neměla:

Vyčítala bysom, ale se srscú. Tá sa musí krave na čele odstrihnúc. To sem mali babka prisc, to je na duho. Musí sa v kamnoch zatopic a kedz nemám chupú od tej kravy, niš neurobím. Mosíš babke povedac něch pridú aj s chupami!

Když jsem srst neměla, nadiktovala mi alespoň praktiku, která měla proti uřknutí pomoci:

Na obrácený hrotek má babička položit křížem dvě kopřivy, na ně vhodit rozžhavené uhliky a přelit hrotek mlékem od krávy. Takto přelité kopřivy má dát na rozžhavený šporhelt (plotnu), píchat do nich vidličkou a nožem a říkat tato slova: „Kto si počcal, tomu trikrát vracjam, cudzieho něhcem a svoje nepopúšcam.“

Kedz tú krávu podojí, dac do síta dve žihlavé kopřivy na kříž a žiariivé uhličky na to hodic. To mljéko pres to precedzic, ale všetko njé, len trocha. Pre sebja něch si nacedí a ostatek pres žihlavu a uhličky. Poplašky pak vyljac do pantov od dverí a potom na klad, čo sa drevo rúbá a tam to posekac obuškom (sekerou) . Potom vjanočné omelety, pavučiny a nějakú zelinu, bahnjatka (kočičky) svjacené pred Velkú Nocú s uhličkama na lopatke krávu okadzic, odymic ju.

Věřilo se, že při přelévání mléka přes žhavé uhliky, způsobí toto zlé ženě popáleniny na rukou, kopřivy zase mají zapříčinit osypání bosorky - ženy, která škodí.

Kromě této praktiky mi bohyně dala vodu z *dzevjacerej studničky*, která se měla smíchat s vodou domácí a od pondělí do pátku vždy před východem slunce s ní měla být kráva umyta.

Čítaná voda, do které se vlévá rozžhavený vosk a čte se z něj budoucí osud člověka, byla nepostradatelnou součástí každého magického rituálu bohyně. Proto lidé při opakovaných návštěvách dle mého pozorování sami nosili sebou prázdné láhve. *Čítaná voda* sloužila pak k následným domácím úkonům a praktikám, které bohyně nařizovala vykonávat v různých časových intervalech. Kromě této vody, do které se lije vosk, si odnášeli návštěvníci i jinou speciální vodu. Ta byla součástí magického rituálu proti uřknutí a postupně se do ní vhazovalo devět rozžhavených uhlíků.

Jednalo se o tzv. *uhrančivou vodu*, která stejně jako *čítaná voda* byla odnášena v lahvích domů pro další použití. Praktiky, jež měly být prováděny doma, pak bohyně ochotně diktovaly svým klientům k zápisu, včetně dalších formulí, které se měly při obřadu odříkávat.

Když bohyně dávala lidem *čítanú vodu* k domácímu použití, nezapomněla připomenout, že společně s ní je tam voda ze čtyř studánek; vykonáním rituálu čtení z vosku je *čítaná voda* pátá, doma se pak k ní přidá šestá voda z kohoutku a jako poslední, sedmá, má být nalita svččená voda z kostela. Teprve takto namíchaných sedmero druhů *vodiček* má být nejučinnější pro domácí čarování.

Pro zajištění domácího štěstí jsem měla do této *sedmero vody* dát tři růžičky a vykropit s ní pokoj a prostor před domem, přitom odříkávat: *Aby za námi išlo zdravje, ščacje, Božjé Požehnánje*. Nejvhodnější doba k tomuto úkonu měla být brzy ráno po úsvitu.

Dalším nařízením pro domácí použití vody od bohyně byla praktika, která má být vykonána na Štědrý večer:

Kedz pojdzecze večerac, dajce si na stol taniérek a na ten taniérek si dajce nějakú zelinu. Také bársjaké zeliny dac, matěrina dúška a tak. Kedz pojdzecze večerac, tak jedzenie, izbu, všetko to musíce vykropic. Já vám dám čítaněj vody, vy vašej vody a svjacenú. To si dáce do takého hrnečka a všeccko vykropce a budzecze povedac: "Aby za námi išlo zdravje, ščascje, Božjé Požehnánje." A kedz budzecze večerac, tak si na ten taniérek zelinu nějakú dajce a dajce si tam okružky z jabúk, pomerančov, česnekové šupky, cibulové šupky, orechy a všeličo také si tam dajce. Potom si to schovajce a něchajce na celý rok. A též, kedz máce tý dzeci a boly urečené, to dzeci majú mac v košeli.

Voda tedy i v případě bohyní byla mocným magickým prostředkem kontaktní magie. Byla nezbytnou součástí samotných magických rituálů a pak dále v různých modifikacích používána i v rituálech domácích, a to většinou opakovaně po nějakou dobu.

Magická moc vody a slova není však pouhým archaickým přežitkem, který nalézáme v rituálech žitkovských bohyní a jim podobných vědem v minulosti. I v dnešní době můžeme nalézt u současných léčitelů využívání těchto praktik v různých podobách, které ale mají stejný základ. Patří k němu víra, že do předmětů a vody je

možné vložit informaci (nejlépe slovem) a ta pak přijme otisk konkrétní energie podle charakteru zamýšleného cíle.

Síla proneseného slova, která v podobě zaříkávání bohyní měla ovlivňovat vlastnosti vody nad níž byla pronesena (a posléze předmětů, které jí byly pokropeny a následných účinků pro uzdravení jedince či přivolání milence apod.), je i dnes aktuální. Lze ji nalézt v mnoha doporučeních psychologů, léčitelů, duchovních, a to ve formách jako je modlitba, mantra, pozitivní afirmace.4) Slovo je tedy tajemství, které má velkou váhu a moc, a to od pradávna podnes.

Stejně tak je stále aktuální víra v uhranutí, přetransformována ovšem do jiného kontextu, kdy se obecně věří ve vyslání negativní energie v situaci jako je afekt, hádka, pomluva. Tyto negativní signály vyslané ke konkrétní osobě mají mít pak za následek stejné problémy, se kterými se potýkala u svých klientů bohyně, tedy fyzické nemoci a všeobecný dlouhodobý nezdar v životě člověka. Existuje mnoho novodobých mágů, šamanů, léčitelů, kteří jsou ochotni tyto problémy řešit a přisuzují je následkům vyslané negativní energie, ať již ji nazveme uhranutí, uřknutí či kletba. Příslušným rituálem slibují odstranit tuto energii, která může ulpívat na jednotlivých rodech i napříč několika generací. 5)

Na základě výše uvedeného a naznačení dalších souvislostí v recentních praktikách léčitelů lze konstatovat, že magie praktikovaná bohyněmi a víra v jejich schopnosti nebyla pouze záležitostí venkovského lidu v minulosti a že v osobách žítkovských bohyní nezkoumáme jen jakési poslední relikty této archaické víry a magie v praxi.

Závěrem.

Žítkovské bohyně byly nositelkami a vykonavatelkami tradiční lidové magie v praxi. Bylo by však příliš jednoduché vnímat jejich existenci jen jako přežitek lidské pověřivosti či iracionální nonsens nemající místo v současném duchovním světě člověka. Co je pro nás nelogické, může mít v očích jiných lidí svoji vnitřní logiku.

S velkou pravděpodobností mají žítkovské bohyně své nástupkyně, které sice již nejsou ukotveny v lokalitě Žitková, možná se již ani nenazývají bohyněmi, pouze pokračují v tradici lidových léčitelek a vědem, a to jak na slovenské, tak moravské straně Bílých

Karpat. Nabízí se tedy další možnosti studia recentních projevů lidové magie. Je však třeba počítat se skutečností, že zkoumání tohoto fenoménu v rámci duchovní kultury bude vždy spojeno s jistým úskalím sběru dat a jejich následnou interpretací, kde je obzvláště důležitá jistá citlivost a etický přístup výzkumníka. V ideálním prostředí by se měl výzkum vést na stejné rezonanční vlně a obohatit tak oba participanty, tedy výzkumníka i dotazovaného navzájem.

Velmi výstižně popsal fenomén magie Zdeněk Břečka: *Od magie se lze emancipovat, nelze však provést její abolicí. Jde o nevhodní činitel naší existence, proto jsme nuceni věnovat jí pozornost, a to i z praktických důvodů.*

Vysvětlivky

- 1) Černé ("Čjerné") se nachází na moravské straně Bílých Karpat, kudy se chodilo od doliny ve Starém Hrozenkově (aut. zastávka Pila) nahoru do kopce k oběma mnou zkoumaným bohyním. První zastávka v polovině kopce byla u bohyně zvané *Rozmanitová*, vlastním jménem Kateřina Hodulíková, (1899 – 1991), druhá bohyně zvaná *Chupatá*, vlastním jménem Irma Gabrhelová (1905–2000) bydlela nad stavením své švagrové Kateřiny Hodulíkové na hřebenu kopce *Černé* v obci Žitková.
- 2) Vred znamená podle Holubyho zrádník – epilepsii (Holuby, J. Národopisné práce. Bratislava, 1958, s.262). Vred má však též širší význam a označuje se jím většina neduhů. Podle zaznamenaného zařikávání jsou různého původu a je jich třikrát devět. Ve stejné podobě zaznamenal tuto část zařikávání i František Bartoš (Lid a národ II, Velké Meziříčí, s. 173), podle něj se tyto vředy v lidském těle rozplemeňují a jakási mláta usazují. Bartoš zde též vysvětluje význam slov sačený – táhne člověka, tracený – prelecí člověka.
- 3) Čítaná voda – voda, která se účastní každého magického rituálu; bohyně ji vlevá do plechového hrnce určeného pouze k tomuto účelu. Do čítané vody pak bohyně zařikává a vhadzuje rozžhavený vosk.
- 4) Mantra – jedná se o sled slabik, které nesou nějaký význam daný konkrétním náboženstvím (hinduismus, buddhismus), ale také jde o jejich zvukovou hodnotu a podpoření přirozené schopnosti mysli zklidnit se a soustředit se na zvukovou vibraci. Mantry také slouží k neutralizaci kouzel a léčení nemocí. Afirmace - přisvědčení, přitakání, ujištění, potvrzení. Pozitivní afirmace mají být vnitřně vyslovené myšlenky, touhy a přesvědčení, kterými chce člověk změnit chod událostí ve svůj prospěch.
- 5) Odstranění kleteb, prokletí a uhranutí je častou náplní mnoha léčitelů, tyto služby lze také nalézt na odkazech mnohých internetových stránek léčitelů, také různé návody na domácí rituály pro vyčistění domu apod.

Ze Slováckých pověstí – X.

O habánech - *Lanžhot*

Když se museli habáni vystěhovat z Lanžhota, nesměli si vzít ani své zlaté peníze, ani stříbrné náčiní, ani šperky. Habáni prosili, aby si na cestu mohli vzít ze stromů svých zahrad alespoň jablka. Páni jim to milostivě povolili a ještě se smáli, jak habáni trhají na cestu jablka nedozrálá.

Naložili několik vozů jablek a jeli k uherským hranicím. Když přijeli k řece Moravě, prosili převozníka, aby je převezl. Peníze že nemají, ale že zaplatí jablky. Převozník se zdráhal, když viděl nedozrálá zelená jablka, ale nakonec je přece převezl. Když mu za převoz stále nabízeli jablka, vzal si nakonec tři a strčil za košili.

Habáni byli již dávno za horami, když převozník dostal velkou žízeň. Vzpomněl si na jablíčka, jedno vytáhl a kousl do něho. Ale co to? V jablíčku kousl do něčeho tvrdého. Když se řádně podíval, zjistil, že v jablku je zlatý dukát. Rychle rozlomil další dvě jablka a i v těchto bylo po dukátu. Pozdě litoval, že si jablek nenabral víc.

Tak si habáni část svého majetku odvezli, ale většina zůstala v jednom sklepení v Lanžhotě, kde poklad hlídá ohnivý kohout na sudě se smolou.

Dodala J. Lacinová

(Literatura:

ŽARDECKÝ, Jiří, Slovácké pověsti, Arca JiMfa, Třebíč 1998)

Folklorní (i jiné) akce

Tradiční vánoční vystoupení v obci Heršpice (10.12.)

Lubomír Vylam

Heršpice jsou malebná vesnice blízko Slavkova u Brna, v které žije zhruba 821 obyvatel. Do této víscky jsme již po 4 roky zváni na žádost pana starosty Jiřího Zieglera, abychom zde předvedli vystoupení pro místní občany. Jedná se o předvánoční setkání důchodců, které pro místní starší občany pořádá zastupitelstvo obce Heršpice.

První dva roky jsme předváděli vystoupení spíše založené ze zpěvu koled, či předvedení určitého pásma, kde jsme místním občanům přiblížili vánoční tradice ze Slovácka. Na rozdíl od toho jsme poslední dva roky vystoupení koncipovali spíše jako program, kde každá složka nezávazně předvedla svoji část. Výhodou této druhé koncepce bylo, že jsme mohli plně zapojit taneční složku, která mohla předvést vybrané pěkné taneční choreografie ze svého repertoáru. Obě koncepce byly diváky velice dobře ohodnoceny. Publiku se také velice líbí, že všichni členové nakonec po vystoupení přijdou „mezi diváky“ a zazpívají si s místními jejich oblíbené písně.

Jelikož si myslím, že by na tomto místě měl být zveřejněn i názor našeho hostitele, domluvil jsem si s panem starostou Jiřím Zieglerelem schůzku a položil mu pár otázek:

1. Jak jste se o existenci Slováckého krúžku dozvěděl?

O existenci Slováckého krúžku jsem se dozvěděl od přítele ing. Lubomíra Vylama, který je zastupitelem obce Heršpice a při přípravě programu kulturní akce pro seniory mně představil folklorní soubor, kterého je členem. Hned jsem věděl, že je to přesně to, co potřebujeme.

2. Krúžek v Heršpicích vystupoval již 4 roky, jak hodnotíš dosažnou spolupráci?

Je to báječná parta lidí a moc jim fandím.

3. Jak jsou naše vystoupení vnímána samotnými návštěvníky? Co je pro ně největší lákadlo?

Naši dříve narození občané se vždy na toto setkání těší. Dokazuje to hojná účast a doba, kterou společně radostně prožijeme.

Neradi se se souborem loučíme. Všichni jsme vděční za jedinečnou předvánoční atmosféru.

4. Poslední dva roky se změnila koncepce vystoupení na taneční čísla + samostatné vystoupení zpěváků a zpěvaček. Naproti tomu první dva roky byla vystoupení dějová -vyloženež o vánočních tradicích. Jak hodnotíš tyto dva rozdílné styly vystoupení z pohledu diváka?

Všechna vystoupení hodnotím jako profesionální. V dnešní uspěchané době jsou taková vystoupení balzámem na duši a vždy „počívám, co nám povíte“.

5. Jak vidíš spolupráci se Slováckým krúžkem do budoucna?
Spolupráci s krúžkem vidím určitě dobrou. Věřím, že se k nám bude vracet a přiveze překvapení v podobě nových vystoupení.
6. Měl bys nějaký námět či přání, co by třeba mělo obsahovat některé z našich příštích vystoupení?
Nelze učit orly lítat, prostě hrajte a zpívejte, ať je dobře na světě.

Děkuji tedy panu starostovi za tato pozitivní slova a doufám, že se opět střetneme na prosincovém setkání s důchodci v obci Heršpice, protože věřím, že i všichni členové našeho krúžku, kteří již na akci zavítali, se do Heršpic rádi vracejí.

Píseň jsem šířil nejraději

Miroslav Hebron

Pod tímto názvem se 18.12.2015 v Mahenově divadle uskutečnil vzpomínkový koncert s podtitulem „Pocta Jaromíru Nečasovi (1922 – 2015), autorů B. Rychlíka a J. Plocka. Je to už sice relativně dost dávno, ale jelikož jsme nějak propásli možnost informovat o této akci již v minulém čísle Krúžkozoru, a protože byl J. Nečas naším čestným a významným členem, považuji za potřebné se k této akci vrátit i po půl roce.

I když byl J. Nečas osobností jistě dobře známou většině „krúžkařů“, přece jen bych zde zejména pro mladší generaci s laskavým svolením autorů koncertu zopakoval to, co o něm napsali v bookletu k CD se zvukovým záznamem.

„Narozen 21. února 1922 v Kyjově (do blízkých Vřesovic se také na stáří vracel), dětství prožil Jaromír Nečas ve Strážnici, studium hudby (skladby) začal na konzervatoři v Brně. Tam také propadl počátkem 40. let 20. století ve Slováckém krúžku cimbálu a lidové písni vůbec. Skrze krúžek se dostal do kontaktu s brněnským rozhlasem, kam nastoupil ve stejný den, kdy byl v rozhlase založen Brněnský rozhlasový orchestr lidových nástrojů (BROLN): 1. února 1952. Redaktorsky pečoval do konce 60. let především o populární hudební žánry, stál u prvních rozhlasových krúčků řady výrazných osobností brněnské „bítové“ generace (např. sourozenců Ulrychových), byl rozhlasovým dramaturgem věhlasného Orchestru Gustava Broma.

Jako hudební tvůrce s dramaturgickými nápady patřil však pevně i k zakladatelské generaci BROLNu. Od 70. let působil jako redaktor folkloru a měl srdce otevřené i pro přesahy do folku (ojedinělé nahrávky Českého skiffu Jiřího Traxlera, první podoba písní z Balady pro banditu, důležitá gramofonová deska Vandrovali hudci Jaroslava Hutky a etnické hudby, jíž se až mnohem později začalo říkat world music) Nečas předešel dobu sérií pořadů s názvem Barevný zpívající svět. O jeho přínosu festivalu ve Strážnici, jež vedl dlouho Nečasův blízký přítel ze Strážnice primáš Slávek Volavý (dědeček primáše Vítězslava Pálenského), by se dalo napsat mnohé. Několikahodinový komplet gramofonových desek Živá píseň Strážnice je pomníkem festivalu i editora Nečase. Jaromír Nečas zanechal rezonující stopu mezi širokým okruhem hudebníků všech možných žánrů a jeho poselství, jež shrnul do svého životního vyznání: „Vším jsem byl rád – šířitelem písně nejraději“ – bylo společným jmenovatelem koncertu.

Pořadem provázel Břetislav Rychlík, který jako blízký Nečasův přítel (byť o generaci mladší) důvěrně zná jeho osobní i profesní život a svým typickým způsobem dovedl v pravou chvíli své průvodní slovo náležitě odlehčit a nesdělovat věci nepodstatné, takže téměř tříhodinový program s jednou přestávkou utekl jako voda a diváci se v žádném případě nenudili (nicméně jak jsem Jaromíra poznal, určitě by mu vytkl, že to bylo příliš dlouhé).

V programu vystoupila a hold mu touto cestou vzdala celá řada muzikantů a zpěváků z různých hudebních žánrů, se kterými se

J. Nečas během své profesní dráhy redaktora ČR Brno setkal. Z Kyjova přijeli CM Jury Petřů s mužským sborem, ženský sbor Tragačnice, Tetky z Kyjova, sólistka Bohdana Menšíková (Petřů), ze Strážnice CM Strážničan s primášem V. Pálenským, Hornácko bylo zastoupeno HCM Petra Mičky, primášem M. Hrbáčem a sólistkou V. Malatincovou, z Hrochoti přijel, na fujaru zahrál a rozkazovačky s doprovodem CM J. Petřů zazpíval legendární sólista BROLNu Milan Križo. Nečasovu spolupráci s Orchestrem G. Broma připomněli J. Hnilička a M. Kašuba, z oblasti folku vystoupili sourozenci Ulrychovi, D. a K. Štruncovi, J. Hutka, V. Merta a D. Voňková. Hudební tvorbu M. Štědroneš pro Divadlo Na provázku představila zpěvačka A. Buršová s doprovodem. Nečasovy skladatelské počiny představil pianista D. Holý ml. a možnost propojení lidové a komorní hudby ukázalo v provedení hornácké písně „Ked zme šli na hody“ dle Janáčkova zápisu Smyčcové kvarteto J. Pospíchala společně s HCM P. Mičky.

Na závěr zbývá dodat, že k účasti na tomto koncertu byl přizván také MS našeho slováckého krúžku, který za doprovodu naší CM s primášem J. Pokorným zazpíval hornácké pásmo „Má mamičko, můj tatíčku“. Řekl bych, že to byla důležitá a dobrá prezentace našeho SK, navíc i s finančním přínosem do pokladny krúžku. Nevím sice, kolik krúžkařů koncert navštívilo, ale měl jsem dojem, že jich tam moc nebylo. Je to samozřejmě škoda, nicméně i tak byl koncert vyprodán, což svědčí o oblíbenosti osoby J. Nečase u brněnské hudební veřejnosti a poptávce po dobré muzice.

Jak už jsem řekl v úvodu, z koncertu byl pořízen téměř kompletní hudební záznam, který vydala na CD „Píseň jsem šířil nejraději“ fa PLUM Production s.r.o. Toto CD je možno zakoupit u mě, cena je Kč 200.

*

Vánoce, vánoce přicházejí ...

Jana Hůsková

A nejen ony... leč pěkně popořádku:

V Klubu UO na Šumavské bylo večer 17. prosince 2015 opět velmi rušno, i přes nepřízeň osudu. S avízovaným nedostatkem prostoru k převlékání se nějak vypořádáme, leč tentokrát máme zůstat i na suchu: kavárna je mimo provoz. Nu což, přežijeme. Kdo mohl, dojel rovnou v kroji, a o krmení a pití taktéž nebyla nouze.

Malá výzdoba sálu byla jako vždy na zpěvulenkách (tak něžně nám vždycky říká Bohunka Pavlíková). O materiál jsme se podělily a svíčky v alobalových „hnízdech“ nakonec vypadaly moc pěkně vedle tácků s voňavým cukrovím. I dnešní oslavenci se postarali o to, abychom hladu a žízní neumřeli. Bohužel, tentokrát nemáme plno. Část příznivců i členů šla na konkurenční akci, což padá na vrub změnám dat (středy už měla většina lidu „zarezerované“ pro krůžkové dění, další dny ne).

O program složený z koled se letos postaral primáš Pepa Pokorný. Patrně zkonstatoval, že bude lépe rozdělit pásmo na dvě části. Po odzpívání té první si vzal mikrofon starosta Krůžku a poté jdeme gratulovat jubilantům. MUDr. Štempelová si vyslechla přání a dostala k 75. narozeninám krásnou kytku, muzika jí zahrála a naši pánové zapěli. Načež se všichni přesunuli ke stolu mužského sboru, kde se skoro „na povel“ zvedl dlouholetý basista SK Laďa Bulíček. I na něj došlo: dostavila se „sedmdesátka“... Kromě vinše a plného sotúrku od starosty mu chlapi zazpívali „klasiku“ i Sto lat, zato my jsme se nemohly shodnout na písničku. „Šohajička už ne!“ Konečně byl jeden titul realizován. Po následné gratulaci se oslavenec ujal slova, poděkoval a optal se, zda si může přát ještě něco. „Jasně, povídej.“ Byla to svatební z Podluží, kterou prý znal jako první písničku od mámy a nikdo mu ji nikdy nezapěl. No těpic: polovina z nás znala hornáckou verzi a další část neumí slova! Daly jsme to dohromady hlavně díky Yvoně, musíme se polepšit.

V pauze je bedlivě okukovaný Fajův Betlém. Leckdo má zájem zjistit, zda se vyskytuje mezi jeho figurami. Mnozí to považují za čest, zato Holasovi prý „se ukradli“ (byli krásně vyvedení jako pralidi z fašanku). Nové autor namalovat nechce. „Když nemají zájem, na

Olympu nebudou.“ Potom se konečně dostavil „civilní“ Ježíšek: my jsme si drobnosti rozdaly u stolu, chasa balíčky shromažďovala v předsáli a část lidu prostě obcházela ty, které chtěla podarovat. Většina dárků je letos „upečená“ a chvílemi i voní (hlavně perníčky).

Druhá část programu byla kratší, i tak končíme skoro v deset. Beseda ještě pokračovala, ale většina přítomných už balila. Vzájemně jsme si popřáli krásné svátky a ti, kteří se na tradičním silvestrovském pochodu neuvidí, se rozloučili i s vinšováním dobrého vykročení do dalšího roku.

*

Moravo, Moravo, Moravěnko milá...

Hana Dostálová

Stalo se již naší milou tradicí účastnit se každoročně Moravského plesu, pořádaného naším bratrským Slováckým krúžkem v Praze. Nejinak tomu bylo i letošního roku, kdy jsme naši návštěvu 20.2. spojili i s malou dávkou kultury v podobě návštěvy stálé výstavy barokního umění v českých zemích, instalované ve Schwarzenberském paláci. Po obědo-večeři ve vynikající staročeské hospůdce U Pravdů jsme se pak s naším obrovitým kufrem odebrali do Národního domu na Smíchově, kde nás počínaje vstupem po celou cestu až do šatny vítaly usměvavé tváře našich hostitelů a přátel dávných i novějších.

Pro mě osobně není pražský Moravský ples jen místem, kde tradičně vyslechnu v Arbesově sále i jinde krásné slovácké melodie v podání muziky Martina Sochora, muziky Žandár a jiných. Pravidelně se zde setkávám s přáteli z pražského i bratislavského krúžku, bývalými tanečníky a muzikanty našeho krúžku, probereme, co nového v souborech i našich rodinách. Nejinak tomu bylo i letošního roku. Bohužel, za Slovácký krúžek Brno krom nás čest souboru hájili pouze Zuzka Janíková, tanečník Štěpán, ještě jedna tanečnice a manželé Muselíkovi ze souboru Šafrán.

Když jsem byla dotázána, co se mi na plese líbilo, byla odpověď vcelku jednoduchá. Líbilo se mi vystoupení pražského krúžku – mělo švih, zpěváci velmi pěkně zazpívali, líbil se mi i tanec, líbily se

mi obě muziky pražského krúžku, atmosféra v sálech, pohostinnost našich přátel. Horší bylo odpovědět, co se mi nelíbilo. Na Moravský ples se vždy velmi těším, takže nebylo jednoduché vyjádřit se k této otázce. Leč vzpomněla jsem si. Ještě před začátkem slavnostního defilé se ze sálu ozvala píseň Michala Davida „Já chci žít nonstop“ v podání zpěváka a zpěvačky. Přiznám se – to jsem vlétla do sálu (již v kroji), postavila se pod pódium a uhranutě na oba protagonisty zírala, dokud si mě nevšimli a neotázali se, co si přeji. Zeptala jsem se jich tedy, jestli jsem tam dobře na Moravském plese, načez se dotyční rozesmáli a uklidnili mě, že ano, a že se tato píseň bude hrát až hodnou dobu po půlnoci. Uf, díkybohu! Domnívám se však, že pop muzika skutečně na Moravský ples nepatří.

Dalším zážitkem pro mě byla návštěva baletního mistra Vlastimila Harapese, obklopeného VIP osobami (prý). Když mi to kamarádka Maruška prozradila, dala jsem před kávou přednost nenápadnému „okouknutí“ této osobnosti, kterou jsem vždy velmi obdivovala, se slovy „nejdřív Harapes, pak bude kafe“. Pokud jsem měla možnost si všimnout, dotyčný umělec se choval velmi hezky i k neznámým lidem prosícím jej o společné foto.

Ples nám rychle uběhl, jako všechno krásné, i když pro nás úžasné zážitky neskončily v neděli nad ránem, alébrž pokračovaly díky laskavému pozvání Aničky a Bruna Vogničových, s nimiž jsme strávili krásnou neděli a navštívili společně horu Říp. Já sama jsem si tímto doplnila „kráter ve vzdělání“, neboť na Řípu jsem byla poprvé v životě. I svatý Petr nám přál – pršet začalo, až naše procházka skončila.

Velké díky patří všem členům pražského Slováckého krúžku, starostovi, muzikám, primášům, všem, kteří se podíleli na zdárném průběhu plesu. Již nyní se těším na ples r. 2017, a nejen na ten.

*

Tradiční XIII. ročník Koštu pálenek

Lubomír Vylam

Dne 13. 4. 2016 se v klubu Univerzity obrany, Šumavská 4, Brno pořádal tradiční již XIII. ročník koštu pálenek. K degustaci bylo

předloženo celkem 88 vzorků, z toho 39 slivovic, 18 meruňkovic, 14 kalvádosů, 8 hruškovic a 9 ostatních pálenek. Vzorky byly rozděleny do několika kategorií podle druhu ovoce:

- slivovice (S)
- meruňkovic (M)
- kalvádos (J)
- hruškovic (H)
- ostatní pálenky (O)

Degustace předlože- *Degustační komise, foto D'Ambrosová*

ných vzorků proběhla dne 6. 4. 2016 v KD Charbulova 3, Brno. V úvodu všichni degustátoři ohodnotili společně nultý vzorek. Vzorky byly hodnoceny v pěti komisích, komise hodnotící kategorii slivovic hodnotila dvoukolově. V prvním kole komise navrhovala ty vzorky slivovic, které budou mít právo ucházet se o titul šampiona slivovic. Degustátoři doporučili tři vzorky ze své komise.

Hodnotící stupnice byla padesátibodová u každého posuzovaného vzorku. Hodnotily se následující vlastnosti – vzhled, vůně, chuť (jemnost a dochuť) a typičnost (celkový dojem). Hodnocení komise je aritmetickým průměrem získaných hodnot jednotlivých členů komise.

Ve druhém kole degustátoři hodnotili navrhované vzorky slivovic. Každý z degustátorů navrhl pořadí slivovic. Vítězové v kategorii slivovic byli ve druhém kole určeni na základě sečtení hodnocení od všech porotců.

Vítězové kategorií meruňkovic, kalvádos, hruškovic a ostatní pálenky vzešli přímo z hodnocení v prvním kole. Složení degustačních komisí bylo následující:

Komise 1	Štěpánek Václav, Libor Jan, Zajíček Marek
Komise 2	Jeřábek František, Dohnal Jakub, Vylamová Zuzana
Komise 3	Dostál Jan, Macharáček Milota, Zelinka Milan
Komise 4	Dzurja Vladimír, Zavadil Leo, D'Ambros Pavel

Komise 5 Vylam Lubomír, Kučera Vladimír, Tesař Matěj,
Foral Štěpán

Všem zúčastněným degustátorům děkujeme a těšíme se na viděnou na přes rok. Apeluji také na všechny, kdo by měl na dalším koštu zájem být v degustační komisi, aby se přihlásili stárkům zvoleným v konkrétním roce pořádání koštu, případně přímo mně.

Absolutním šampionem letošního koštu pálenek se stala **slivovice (S19) od Ing. Pavla Dohnala** z Hluku. Níže již uvádím šampiony výstavy v jednotlivých kategoriích:

Kategorie SLIVOVICE - nejlépe hodnocené vzorky

Číslo vzorku	Pěstitel, místo sběru	Druh ovoce	Ročník	Alkohol %	Celkové pořadí
S19***	Ing. Pavel Dohnal, Hluk	trnky	2012	49	1
S25**	František Jeřábek, Heršpice	trnka, durancie	2015	50	2
S7*	Tomáš Beníček, Lopeník	trnka	2015	50	3

Kategorie JINÉ PÁLENKY - nejlépe hodnocené vzorky

Číslo vzorku	Pěstitel, místo sběru	Druh ovoce	Ročník	Alkohol %	Celkové pořadí
Meruňkovic					
M14***	Macharáček a Milota, Obřany	meruňka	2014	51	1
M15**	Macharáček a Milota, Obřany	meruňka	2015	50	2
M9*	Jiří Macháček, Mělčany	meruňka	2015	50	3
Kalvados					
J11***	Chasa-Nový lískovec, Maloměřice	jablko	2015	52	1
J14**	prof. MUDr. Anton Kollár, Železné u Tišnova	jablko	2015	63	2
J9*	F. Dobeš, Níhov	jablko	2013	52	3
Hruškovice					
H6***	Petr Škvařil, Žitková	hruška	2015	51	1
H5**	Roman Ševčík, Heršpice	hruška	2015	49	2
H3*	Martin Vojík, Lažánky	hruška	2015	52	3
Ostatní					
O5***	Strýček Josef, Brno	trnka a jablko	2015	52	1

O4**	Pavlík, Strážnice	špendlík	2015	44	2
O3*	PhDr. František Šalé, Čejč	vínovice	2015	49	3

Chtěl bych poděkovat všem, kdo se podíleli na přípravě koštu a také všem návštěvníkům, kteří přišli pokoštovat výborné pálenky a dokreslili tak nezapomenutelnou atmosféru tohoto večera. Těším se s na setkání s Vámi při následujícím koštu v roce 2018.

*

Prezentace knihy prof. Libora Jana

Miroslav Hebron

V kapitulní síni kláštera dominikánů na Starém Brně se dne 20. 4. uskutečnila zajímavá akce, jejímž hlavním protagonistou byl prof. Libor Jan, krůžkař a zpěvák našeho mužského sboru. Byla zde totiž oficiálně prezentována jeho kniha o životě a době jednoho z nejvýznamnějších Přemyslovců „Václav II., král na stříbrném trůnu 1283 – 1305“ (Argo 2015, 740 str. s čb a bar. obrázky).

Na úvod zazpíval MS našeho krůžku staroslověnskou duchovní píseň z 10. stol. „Hospodine pomiluj ny“ a svatováclavský chorál „Svatý Václave“. Podle mého osobního názoru se MS zhostil tohoto pro něj netypického repertoáru důstojně a se ctí (nejlépe by to mohli posoudit krůžkaři, kteří byli přítomni).

Po úvodu přečetl autor části textu z knihy týkající se vítání krále v r. 1283 po návratu z „braniborského zajetí“ a pasáže o jeho smrti v r. 1305. Potom prof. Jiří Malíř představil autora a doc. Robert Antonín charakterizoval samotné dílo a jeho význam v kontextu s poznáním osobnosti Václava II. a jeho doby současnými i minulými historiky. Ocenil především hloubku autorova ponoření se do problematiky a některé jeho originální pohledy na Václava II. jako člověka a panovníka, které nebyly dosud publikovány.

Přestávku účastníkům zpříjemnila swingová hudba v podání Swingtetu Jury Kinzela, který je rovněž naším příznivcem.

Po přestávce zazněl v kapitulní síni vzácný zpěv dvou gotických písní v podání doc. Miroslava Richtera z PedF MU. Na závěr zazpívali Mužáci z Moravské Nové Vsi několik písní se svatováclavskou a vinařskou tematikou. Po skončení oficiálního programu večer po-

kračoval „volným krúžkařským muzicírováním“, jak tomu zpravidla při podobných příležitostech bývá. Za zmínku ještě stojí, že autor zajistil na akci degustaci špičkových vín z Vinařství Maňák, která přispěla k pohodovému průběhu večera a dobré náladě všech zúčastněných.

Na závěr moje informace o této kvalitní a vydařené akci bych chtěl jménem MS poděkovat našemu kamarádovi Liborovi Janovi, že nás k prezentaci svého dosud nejdůležitějšího díla (věřím, že to není poslední) přizval a přeju mu hodně tvůrčích sil do další práce, jakož i radost ze zpívání v MS.

Mužský sbor při zahájení vernisáže, foto M. Dostál

*

Bylo, nebylo, aneb co se u nás od vánoc přihodilo

Mirek Dostál

Motto...letos na jaře mne požádal kamarád a pražský krúžkař Bruno Vognič, abych mu poskytnul, s lakavostí mně vlastní, přehled činnosti v našem krúžku za poslední půlrok. Můj článek pak vyšel v občasníku pražského krúžku „Vědomost“. Protože není nadarmo

si paměť občas provětrat , dovoluji si reprodukovat již zmíněný článek tak, jak jsem jej Brunovi zaslal.

Je pozdní jaro roku 2016 a já usedám za svoje PC, abych tak trochu zavzpomínal na to, co se za poslední půlrok odehrálo v dějinách brněnského Slováckého krůžku. Vzpomínám a snažím se uklidnit své nečisté svědomí, neb jsem svému pražskému příteli již na plese pražského krůžku slíbil, že něco napíši.

Důležitou událostí v našem (brněnském) krůžku již tradičně bývá říjnová „hodová“ beseda u cimbálu. Jako v minulých letech i tato byla v režii chasy. Já jsem se bohužel nemohl besedy účastnit, takže jsem ji alespoň dodatečně viděl z fotografické dokumentace. Dle vyjádření účastníků byla beseda velmi živá a tancovalo se prý až do konce. Chasa v ní předvedla lidové zvyky včetně porážení berana.

Poté nastal rychlý sled událostí, z nichž je nutno připomenout oslavu 40. výročí našeho dětského souboru Slováček, které bylo oslaveno slavnostním vystoupením 23. 11. 2015 v Kulturním domě Rubín za účasti chasy krůžku a verbířů ze Starého Poddvorova, doprovázených cimbálkou pod taktovkou Oldřicha Kůřečky.

Ženský sbor krůžku zaměstnala příprava na vernisáž zesnulého Borka Bayera – malíře folklórních i jiných výjevů v expresivním podání (autor kresby použité na plakáty plesů krůžku), mj. otce umělecké vedoucí ženského sboru Yvony Janošíkové.

Mužský sbor se věnoval nácvičku nového pásma pro prestižní vystoupení v Mahenově divadle na počest zesnulého krůžkaře, hudebníka, folkroristy a sběratele, ale především významného hudebního redaktora Českého rozhlasu Jaromíra Nečase. Představení se konalo v režii režiséra Břetislava Rychlíka za účasti předních interpretů rozhlasových vysílání pod názvem „ A píseň jsem šířil nejraději.“ Mužský sbor se svého dílu zhostil, dá se říci, se ctí.

Listopadová beseda u cimbálu byla zajímavá zejména díky pozvanému hostu panu Mojmiru Kyselkovi, vnukovi Františky Kyselkové – sběratelky folklórních písní, který osvěžil památku babičky zajímavou přednáškou k jejímu stopadesátiletému výročí narození. Téma bylo doplněno vystoupením hostující chasy z Velké Bíteše s nacvičeným pásmem „královniček“ a číslem písní ze Ždánic, zamě-

řeným na sběratelskou činnost F. Kyselkové, v podání našeho mužského sboru. Nejen vážně, ale i nevázně tradičně netrardiční scénkou se na besedě rozloučila chasa s krúžkovým klarinetistou M. Zíchou, což byl příjemný protipól k jinak velmi důstojně probíhající besedě.

Ani jsme se nenadáli, a už tu byly vánoce. Je již tradicí krúžku, že se snaží přijít každým rokem s něčím novým. Tohoto náročného úkolu se tentokrát ujala osoba nadmíru povolovaná, a to primáš CM Slováckého krúžku v Brně, Josef Pokorný. Pod jeho vedením jsme ve velmi krátkém čase nacvičili a následně zdárně uvedli pásmo vánočních koled nejenom na Vánoční besedě krúžku, ale také již tradičně v Kulturním domě obce Heršpice na Vyškovsku. Ženský sbor, podpořený několika zpěváky z mužského sboru, zase zachoval tradici vánočních zpěvů v galerii Skleněnka výtvarnice Alice Dostálové v Březině u Tišnova. Za sebe musím potvrdit, že tradice vánočního koledování „oblubují“.

Když vynechám oslavu Nového roku a sportovní akci „Po stopách Zlaté lyže“, což jsou oblíbené akce především v řadách pěvců a pěvků, a lednovou besedu u cimbálu, dostávám se k nejdůležitější akci krúžku v roce, k Slováckému plesu, na který jste byli pozvaní i vy. Protože však k nám přijelo „Pražáků“ jak šafránu, zmíním se o plese poněkud podrobněji a budu doufat, že příště vás budeme moci uvítat ve větším počtu. Letošní ples spadl termínově do fašanku. Snad- nebo právě- proto jsme se rozhodli jej i fašanku věnovat a nazvali jej příznačně „Fašanku, fašanku“. Program zajistila naše chasa a za pomoci pěveckého sboru předvedla fašankovou občůzku z Hornácka a tanec „podšable“ ze Strání. Širokému okruhu příznivců lidové hudby hrála k tanci a dobré náladě dechová hudba Šardičanka. Kromě dechovky musí být na našem plese samozřejmě cimbálka. Letos jsme měli cimbálky dvě. Naši CM pod vedením primáše Pepy Pokorného a CM Oldřicha Kůrečky ze Starého Poddvorova. Dobrá nálada všech byla podpořena prezentací kvalitních vín z Vinařství Bukovský. Do jaké míry je můj velmi příznivý dojem z plesu oprávněný necht' posoudí účastníci od vás – Bruno a Anička Vogničovi.

Pro mužský sbor, ale tentokrát i pro chasu, však plesem fašank neskončil, neboť již v úterý se obě složky – každá samostatně – účastnily brněnské fašankové občůzky. Tato akce je v Brně pořádá-

na v součinnosti brněnských folklórních souborů již poněkolkáté. Mužský sbor krúžku si ji natolik oblíbil, že jeho členové statečně nacvičují podšablové tance i doprovodné zpěvy. Dokonce si sbor pořídil vlastní šable a zajistil si doprovod harmonikáře Stanleyho, který organizačně patří k souboru „Polana“, ale je náš velký kamarád, i když pokaždé říká „chuapi“, tentokrát je to naposledy“.

Po fašanku přichází půst. V krúžku se však nepřestává s přípravami na další akce. Tou důležitou je dubnová beseda u cimbalu, letos spojená s koštem krúžkařských (i nekrúžkařských) pálenek. Chase, která košt organizovala, se podařilo sebrat neuvěřitelných cca 120 vzorků pálenek. A bylo veselo! Na besedě se hrálo, pilo a zpívalo, a kdyby se nemuselo kolem půlnoci končit, kdoví...

Nyní však trochu vážně. Na velikonoční neděli se ženský pěvecký sbor a dva stateční mohykáni z řad mužského sboru (Mirci Stanislav a Dostál) účastnili výročního vystoupení v již zmíněné galerii Skleněnka u příležitosti 10ti-letého výročí jejího založení. Nálada byla velikonoční, prodávané kraslice rozmanité, svatý Petr a počasí též byli akci nakloněni.

Před několika málo dny mužský sbor vystoupil na vernisáži knihy „Václav II, král na stříbrném trůnu“, jejíž autor Libor Jan je členem sboru. Při této příležitosti přednesl sbor duchovní chorály „Hospodine, pomiluj ny“ a „Svatý Václave“. Krúžek se v současnosti připravuje na další akce. Koncem května se mužský sbor účastní setkání sborů v Tvrdomicích. Podobně na tom jsou i ostatní složky. Především by to však měla být, a já doufám, že i bude, účast na Mezinárodním folklórním festivalu Brno, založeném nynějším ředitelem festivalu Milanem Zelinkou spolu s emeritním starostou krúžku Janem Miroslavem Kristem, který proběhne na přelomu srpna a září.

*

Slováckovské novinky

Jitka Martinková

Jak už to bývá, nejčastěji v jarním období dostává Slováček různé zajímavé nabídky a pozvánky na folklórní akce a vystoupení. Již v únoru děti z mladší skupiny IA přivítaly nové občánky v městské

části Brno Bystřice a tentýž den muzika Slováčku účinkovala na posezení u cimbálu v Zakřanech

Slováček na vystoupení na Jarní slavnosti v Jinačovicích., foto P. D'Ambrosová

V březnu úspěšně reprezentovaly Zuzanka Kroutilová a Rozárka Kovárníková náš soubor na pěvecké soutěži Černovický zpěváček. Obě si ve svých věkových kategoriích vybojovaly druhé místo.

Nejstarší členové souboru vyrazili na Velikonoční trhy v Praze. Tento výlet se konal za krásného slunného počasí a spojili jsme ho i s návštěvou Muzea čokolády na Celetné ulici. Samotné vystoupení se uskutečnilo na Staroměstském náměstí a děti ze Slováčku III spolu s muzikou předvedly tance ze Súchova a Veselské.

Mladší děti reprezentovaly náš soubor na Jundrovské voničce dne 6.4. 2016, kde tradičně vystupují nejmenší děti z folklórních souborů i z mateřských škol. Děti ze Slováčku IB předvedli taneční pásmo Žaua jatelinku.

Děti ze Slováčku I.A a II. se setkaly v nedělním odpoledni 23.dubna s dalšími dětskými soubory na akci Děti dětem konané v KD na Charbulově 3. Nejprve zatančily soubory svá vystoupení a pak se naučily taneček od ostatních souborů.

A co ještě Slováček čeká do prázdnin? Vystoupení v Jinačovicích 21.5. na Jarní slavnosti, účastní se Slováček III a muzika. Na konci května celý soubor vyjede na víkend na společné

soustředění do Hálova mlýna. Bude se zde tančit, ale hlavně hrát si a bavit se a užívat společných chvil i s rodiči. V červnu vystoupí všechny složky souboru vyjma přípravky na Slavnostech vína konaných pod Petrovem dne 5.6. Letní týdenní soustředění nás čeká v srpnu v Rajnochovicích.

Srdečně všechny zveme na naše vystoupení, sledujte informace na www.slovacekbrno.cz.

*

Fotoreportáž z akcí od 11./2015 do 5./2016 :

Vánoce tradičně v slavnostních krojích, v choreografii P.Pokorného
Foto J. Hůsková

Starosta krúžku při lyžování v severském Švédsku si sáhl až na dno svých sil v proslulém závodě „Vasův běh“

(Vasův běh se běží na památku útěku švédského šlechtice, budoucího krále Gustava Vasy před dánským králem Kristiánem II. Dánským v roce 1520).

Ostatní krúžkaři si při podobné příležitosti sáhli na dno svých butylek (Tři Studně), foto J. Lacinová

Slovácký krúžek v Brně

Tradiční slovácký ples v paláci BVV, - kromě podlužácké dechovky hrála CM krúžku, dále „Kůrečkova“ CM z Poddvorova, tančil Žerotín ze Strážnice a naša chasa . Foto J. Lacinová

Slovácký krúžek v Brně

Brněnský fašanek v podání našeho Mužského sboru,
foto dodal. M. Stanislav

Z oharkového šmaku, foto J. Lacinová

Receptář

Polévkové zavářky z Hluku

Těsto na nudle a drobký do polévek

Nudle i drobký (drobení) se nekupovaly jako dnes, ale dělávaly se doma, a to ze stejného těsta: 1 vejce a 1 polévková lžice vody a mouka- používala se hrubá, dnes se často používá polohrubá.

Nebyla to snadná věc. Muselo se udělat rukama těsto, které muselo být dostatečně tuhé, válkem se muselo vyválet do tloušťky o něco silnější než papír. To samo o sobě byla práce namáhavá.

Hlucké lokše (nudle) se vyznačovaly tím, že byly dlouhé. Rozválené těsto se nechalo vcelku, pomoučilo se a stočilo do ruličky. Ručně ostrým nožem se krájely tenké pásečky. To musela každá žena ovládat, musela krájet rychle a přitom dávat pozor, aby se neřízla. Roztřepané nudle se pak vařily v horké vodě. Po vyplavání na povrch vody byly nudle uvařené, opláchly se a byly tak připravené do polévky. Nudle se dělávaly obvykle do každé polévky čerstvé. Výjimkou byla svatba, kdy tetičky dělaly nudle dopředu už v úterý, i když svatba byla v sobotu. Nudle se pak sušily na ubrusu nebo na papíře. Bylo to dost namáhavé, protože se dělávaly někdy až z 50 vajec.

Drobení do polévky bylo snažší, protože se těsto strouhalo na hrubším struhadle přímo do polévky.

Z podobného těsta se vařily také „pěry narychlo“ (čtverečky plněné povidly) a „škubance“ (těsto se natrhlo a po uvaření hned omastilo máslem a posypalo ocukrovaným mákem).

Dodala JL

(Zdroj:

„Opomíjená jídla a zvyky“, Marie Lekešová, Hluk 2011)

A dobrou chut'!

*

Závěrem lidová pranostika

*„Svatý Vít (15.6.) když deštěm kropí,
na ječmeni škodu tropí.“*

„Je-li červen mírný, nebude v prosinci mráz silný“.

Na tomto čísle se podíleli: J. Lacinová, M. Dostál, autoři příspěvků.
Redakce si vyhrazuje právo redakčních úprav zveřejňovaných příspěvků.

Redakční uzávěrka příštího čísla je zatím blíže neurčené datum 2016
(bude sděleno výborem).

Příspěvky zasílejte na adresu jir.lacinova@seznam.cz

Fotky zasílejte na adresu: dostal.mirda@seznam.cz

Krůžkozor vydává Slovácký krůžek v Brně za finanční podpory statutárního města Brna.

Vychází 2x ročně nákladem 100 kusů.

Je též publikován na www.kruzek.cz.

Odpovědný redaktor: Jiřina Lacinová

Autor obálky: Jaroslav Homola, foto K. Barták, J. Lacinová

